

EDITORIAL

Mahanaw ang mga ilusyon sa AFP

Kung toohan ang adlaw-adlaw nga yawyaw sa Armed Forces of the Philippines (AFP), dugay na nga nahurot ang Bagong Hukbong Bayan (BHB). Liboan na kuno ang "misurender" ug "mibalik sa gubyerno." Nahilis na daw ang mga natarang gerilya ug piang na kuno ang nahabiling mga yunit sa BHB. Wala na daw suporta ang BHB tungod kay "persona non grata" na kini sa mga syudad ug baryo. Maayo na daw ang kinabuhi sa mga tawo tungod kay ginahatag na daw ang mga bata kang serbisyo sa mga gitawag niining "pugaran sa NPA." Aduna na kunoy mga proyektong pangkalamboan ug nawagtang na daw ang kagutom ug kalisud. Nagpamatuod daw kuno kini sa kalampusan sa planong Kapanatagan, ang kampanya nga gidugtong sa Oplan Kapayapaan, nga kopya sa "whole-of-nation" sa doktrinang "kontra-insurhensiya" sa US.

Pulos kini mga ilusyon nga ginamugna ni Rodrigo Duterte ug sa AFP. Ilusyon ang gidaghanon sa "misurender" nga lapas sa ginasulti nilang ihap sa mga Pulang manggugubat. Mga mag-uuma ug nasudnong minorya ang kadaghanan kanila nga napugos nga magpataas og kamot human sila nga gilingla o gihadlok sa mga sundalong nag-operasyon sa ilang mga baryo. Wala

pay usa ka porsyento kanila ang tinuod nga Pulang manggugubat nga nadakpan o misurender. Wala man tuyua, sa ginapagawas nga gidaghanon sa "misurender," si Duterte ug ang AFP na mismo ang nagpamatuod nga lapad ug lalum ang suporta sa BHB sa katawhan sa kabanikanhan.

Labaw nga mas dakung ilusyon ang gipanghinambog sa AFP nga

"Mahanaw..., " sundi sa panid 2

20 ka sundalo, kaswalti sa mga opensiba sa BHB

SIYAM ANG PATAY ug 11 ang samaron sa Armed Forces of the Philippines (AFP) sa mga opensibang militar nga gilunsad sa Bagong Hukbong Bayan (BHB) sa Masbate, Quezon ug Bukidnon gikan Oktubre 8 hangtud Oktubre 19.

Magkadungan nga gipabuthan sa mga yunit sa BHB-Masbate ang magkabulag nga mga pwersa sa 2nd IB sa Sityo Poro, Barangay Talisay, San Fernando, Masbate niadtong Oktubre 12. Duha ang patay ug unom ang samaron sa mga sundalo.

Dugay na nga nagsabwag og kaguliyang ang mga "peace and development team" sa 2nd IB sa mga barangay sa San Fernando. Ginaguba niini ang panginabuhian sa mga residente. Tulo ka sibilyan usab ang bangis nga gipa-

"20 ka sundalo..., " sundi sa panid 3

mga serbisyong sosyal ug mga proyektong pangkalamboan. Asa ang mga serbisyo nga hinanaling gikinahanglan sa katawhan? Asa ang mga patubig, bularanan og humay o mais, galingan, ug uban pang proyektong nga makaayo sa minilyong mag-uuma ug mga minorya? Gubaguba nga pabalay ang gitugyan nila sa mga mag-uuma, human "misur-render" gustong palayason sa ilang mga baryo. Libreng telebisyon ang gihatag sa mga residente sa Lianga, sa Surigao. Usa o duha ka adlaw nga misyong medikal, libreng pagpangalot, pagpangibot og ngipon ug uban pang pasundayag ang ginamugna sa reaksyunaryong guberno samtang hilabihan ang pagpasagad niini sa pangpublikong panglawas ug uban pang katilingbanong serbisyo. Kadaghanan sa maong mga programa ginapatuman sa mga lokal nga guberno ug ginapailalum lang sa kontrol sa AFP.

Walay ilusyon ang masang kabus, ilabina sa kabanikanhan, sa mga gipanghinambog sa AFP. Sa mata sa katawhan, walay nagbag-o

sa mga tropa sa AFP. Sila pa gihapon ang mga armadong maton nga nagakampo sa sentro sa mga baryo ug nanghadlok sa mga tawo. Ang ilang mga batalyon pa gihapon ang nangukadyang sa mga kabukiran ug umahan aron maglunsad og operasyong paghawan ug mangbulabog sa panginabuhian sa mga sibilyan. Ang mga sundalo pa gihapon ang nagatukod sa sunson nga mga detatament aron bantayan ang dagkung proyekto sa enerhiya, plantasyong komersyal ug mga kumpanya sa konstruksyon. Sila ang hinungdan kung nganong pipila ka komunidad ang naabandona bunga sa dagkung operasyong kombatan nga suportado sa pagpanganyon, ug pagpamomba ug istraping gikan sa kahanginan.

Padayon nga ginapadaghan ni Duterte ang ginsakpan ug mga armas sa AFP ug mga paramilitar niini aron labaw pang pasubsubon ang mapanumpuon gyera. Ginapanghinambog niya ang pagtukod sa 10 ka bag-ong batalyon ug usa ka bag-ong dibisyon, ingonman ang unang Brigade Combat Team nga gitukod si-

gon sa plano sa US. Nagalunsad usab ang mga yunit sa AFP og sub-sub ug nakapokus nga mga operasyong militar nga nag-usik-usik sa kwarta sa katawhan. Sa Mindanao lang, nataho sa Eastern Mindanao Command sa AFP nga naglunsad kini og 128,000 ginagmay ug dinagkung operasyong militar sa upat ka rehiyon gikan Hunyo 2017 hangtud Agosto 2018. Aron pondohan kini, nagkadaku ang badyet nga ginapangayo sa AFP. Ang AFP ug PNP ang pinakaunang prayoridad ni Duterte sa pondo.

Aron makakuha og dugang pang pondo alang sa kurakot sa mga heneral, walay kaulaw ang pagpanglimos ni Duterte sa US og armas, pondo ug uban pang himang militar ilalum sa programang "modernisasyon" sa AFP. Midangop siya sa Russia ug China aron mangita kuno og alternatiba apan sa tinuod nagasalig lang sila nga "mawad-an og kasegurohan" ang US sa alyansa niini sa Pilipinas ug "mapwersa" kiini nga maghatag og mas dakung pondo ug sa ginapangandoy niining bag-ong mga armas.

Nagailusyon si Duterte nga mapukan sa iyang AFP ang BHB. Dili kini mahitabo tungod kay dunot ug huyang sa kinauyokan ang AFP. Usa kini ka papet nga hukbo nga gitukod, gipondohan ug giarmasan sa US. Kataw-anan nga ang US ang tigtambag nila sa "kontra-insurhensiya" bisan og wala pay napuo niining pwersang gerilya sa kapin tunga sa siglo sa mga gyerang interbensyon nga gilunsad niini sa tibuok kalibutan (gikan sa Vietnam padulong sa Afghanistan).

Nahiuyon ang kinaiya, direksyon ug istruktura sa AFP sa interes ug panginahanglan sa US. Usa kini ka hukbo nga ginagamit sa US aron sumpuon ang tinguha sa katawhan alang sa nasudnong kalingkawasan ug palig-onon ang imperyalistang dominasyon sa US sa nasud. Ginatukod ug ginabansay sa US ang mga yunit sa AFP aron dayag nga gami-

 <p>Bolyum L Ihap 20 Oktubre 21, 2019</p> <p>Ang <i>Ang Bayan</i> ginapagawas sa pinulongang Pilipino, Bisaya, Iloco, Hiligaynon, Waray ug Ingles. Nagadawat ang <i>Ang Bayan</i> og mga kontribusyon sa porma sa mga artikulo ug balita. Ginaawhag usab ang mga tigbasa nga magpadangat og mga puna ug rekomendasyon sa pagpalambo sa atong mantalaan.</p> <p> instagram.com/prwcnewsroom</p> <p> @prwc_info</p> <p> cppinformationbureau@gmail.com</p>	<h2 style="text-align: center;">Unod</h2> <table border="0"> <tr> <td>Editorial: Mahanaw ang mga ilusyon sa AFP</td> <td style="text-align: right;">1</td> </tr> <tr> <td>20 sundalo, kaswalti sa opensiba sa BHB</td> <td style="text-align: right;">1</td> </tr> <tr> <td>Siak sa militar luyo sa pekeng balita</td> <td style="text-align: right;">3</td> </tr> <tr> <td>Ang nagatanum, walay makaon</td> <td style="text-align: right;">4</td> </tr> <tr> <td>Ayuda, dili importasyon ug pautang</td> <td style="text-align: right;">5</td> </tr> <tr> <td>Mamumuo sa Wyeth-Nestlé, nagpiket</td> <td style="text-align: right;">5</td> </tr> <tr> <td>Ikaupat nga edisyon sa MKKRP, gipagula</td> <td style="text-align: right;">5</td> </tr> <tr> <td>Operasyong militar ug mina sa Tampakan</td> <td style="text-align: right;">6</td> </tr> <tr> <td>Pagkawkaw og bahandi sa Alcantara</td> <td style="text-align: right;">7</td> </tr> <tr> <td>Regalo ni Duterte sa mga magtutudlo</td> <td style="text-align: right;">8</td> </tr> <tr> <td>Mga mamumuo sa NKTi, nagmalampuson</td> <td style="text-align: right;">8</td> </tr> <tr> <td>55 ka eskwelahang Lumad, gipasirad-an</td> <td style="text-align: right;">8</td> </tr> <tr> <td>Kabangis sa Leyte</td> <td style="text-align: right;">8</td> </tr> <tr> <td>Krisis sa transportasyon</td> <td style="text-align: right;">9</td> </tr> <tr> <td>Rojava, subling giatake sa Turkey</td> <td style="text-align: right;">10</td> </tr> <tr> <td>Neoliberal nga palisiya, gipakigbisugan</td> <td style="text-align: right;">11</td> </tr> <tr> <td>Martsa batok sa <i>climate change</i></td> <td style="text-align: right;">12</td> </tr> </table>	Editorial: Mahanaw ang mga ilusyon sa AFP	1	20 sundalo, kaswalti sa opensiba sa BHB	1	Siak sa militar luyo sa pekeng balita	3	Ang nagatanum, walay makaon	4	Ayuda, dili importasyon ug pautang	5	Mamumuo sa Wyeth-Nestlé, nagpiket	5	Ikaupat nga edisyon sa MKKRP, gipagula	5	Operasyong militar ug mina sa Tampakan	6	Pagkawkaw og bahandi sa Alcantara	7	Regalo ni Duterte sa mga magtutudlo	8	Mga mamumuo sa NKTi, nagmalampuson	8	55 ka eskwelahang Lumad, gipasirad-an	8	Kabangis sa Leyte	8	Krisis sa transportasyon	9	Rojava, subling giatake sa Turkey	10	Neoliberal nga palisiya, gipakigbisugan	11	Martsa batok sa <i>climate change</i>	12
Editorial: Mahanaw ang mga ilusyon sa AFP	1																																		
20 sundalo, kaswalti sa opensiba sa BHB	1																																		
Siak sa militar luyo sa pekeng balita	3																																		
Ang nagatanum, walay makaon	4																																		
Ayuda, dili importasyon ug pautang	5																																		
Mamumuo sa Wyeth-Nestlé, nagpiket	5																																		
Ikaupat nga edisyon sa MKKRP, gipagula	5																																		
Operasyong militar ug mina sa Tampakan	6																																		
Pagkawkaw og bahandi sa Alcantara	7																																		
Regalo ni Duterte sa mga magtutudlo	8																																		
Mga mamumuo sa NKTi, nagmalampuson	8																																		
55 ka eskwelahang Lumad, gipasirad-an	8																																		
Kabangis sa Leyte	8																																		
Krisis sa transportasyon	9																																		
Rojava, subling giatake sa Turkey	10																																		
Neoliberal nga palisiya, gipakigbisugan	11																																		
Martsa batok sa <i>climate change</i>	12																																		
<p>Ang <i>Ang Bayan</i> ginamantala duha ka hugna matag bulan sa Komite Sentral sa Partido Komunista ng Pilipinas</p>																																			

"Mahanaw...", gikan sa panid 2

ton sa "kontra-terorismo" ug "kontra-insurhensiya" sama sa 1st Light Reaction Regiment, duha ka Brigade Combat Team ug uban pang yunit (Aviation Regiment, Artillery Regiment ug uban pa) ug para mosalo sa ginabaligya niining mga karaang sakyanang pangkawanangan ug artileri.

Puno sa korapsyon, anomalya ug grabeng internal nga panagbangi ang AFP. Gibahinbahin ang maong hukbo sa mga nanagbangi nga reaksyunaryong pundok. Naginilugay ang mga heneral niini sa pondo, rekursu ug pribilehiyo aron tagbawon ang ilang maluhuong kinabuhi ug mga bisyo. Nag-unhanay sila sa pagbalsa sa pondo sa tanang ang-ang sa burukrasya—gikan sa pondo alang sa pensyon sa mga retiradong sundalo hangtud sa pondo nga pangsweldo sa mga elemento sa CAFGU. Gikalambigitan ug kun dili man gipangulohan nila ang pinakadaku ug pinakabangis nga kriminal nga sindikato.

Walay suporta sa katawhang Pilipino ang AFP. Labaw pa, gikasilagan kini sa katawhan. Taas ug pait ang kasinatian sa katawhan sa brutalidad niini. Dili nila malimtan ang grabeng abuso ilalum sa dikta-duryang US-Marcos ug ang mga pasistang krimen sa nangaging tulo ka dekada. Sayod sila kung paunsa gipatuyang ni Duterte ang maong kabangis. Ang AFP, ug wala nay lain, ang tinuod nga *persona non grata* sa mga baryo ug komunidad sa mga mag-uuma ug nasudnong minorya.

Samtang ginapadaku sa rehi-

men ang AFP ug ginabuhian niya ang mga yunit niini sa kabanikanhan, labaw nga mitaas ang listahan sa mga paglapas niini sa mga katungod sa katawhan. Mas daghang sundalo, mas daghang krimen ug abuso. Ginasugnuran nila ang kasuko sa katawhan ug ginatukmod sila nga mas hugot nga mosuporta ug makigtinabangay sa hukbong bayan. Padayon ang dinaghang pagsampa sa masang kabus ug mga intelektwal sa BHB tungod sa grabeng paggukod, pagpamig-ot ug pagpanghulga. Si Duterte karon ang numero unong rekruter sa BHB sa kabanikanhan.

Padayon nga ginapalapad ug ginapalig-on sa Partido ang BHB sa tibuok nasud. Taliwala sa dinagku ug subsub nga mga opensiba sa AFP, padayon nga nanglimbasog ang BHB ug nakapreserba og kusog. Wala kini napuo sa kaaway tungod kay naangkon niini ang lalum ug lapad nga suporta sa masa ug tungod kay hanas kini sa paggamit sa mga taktikang gerilya.

Dili madugay, mahanaw ra ang ginamugang mga ilusyon ni Duterte ug sa AFP. Samtang nagkadugay ug nagkagrabe ang gyera sa AFP batok sa katawhan, labaw pang mitataw ang laraw sa katawhang Pilipino nga tapuson ang pasistang brutalidad sa rehimeng Duterte. Unsaman kagrabe ang pagsumpo sa AFP, dili nila mapugngan ang pag-sulbong sa kasilag sa katawhan ug ang padayon nga pag-asdang sa armadong pakigbisog sa tibuok nasud. AB

"20 ka sundalo...", gikan sa panid 1

tay sa Barangay Liong ug Buena-vista.

Niadmong Oktubre 17, gipabusikaran sa usa ka yunit sa BHB-Quezon ang nagpatrulyang mga tropa sa 85th IB sa Sityo Catulin, Barangay Suha, Catanauan, Quezon. Dili moubos sa unom ang patay sa hanay sa mga sundalo. Samtang isa ang patay nga sundalo sa operasyong isinayp nga gilunsad sa BHB sa Bara-

ngay Abu-abo, Mauban niadtong Oktubre 8.

Sa Bukidnon, lima ka sundalo ang nataho nga kaswalti sa dihang gipabusikaran sa mga Pulang manggugubat ang nag-operasyong tropa sa 401st IBde sa Sityo Mahan-aw, Barangay Bulonay, Impasug-ong. Gilunsad sa BHB-Bukidnon ang pag-atake niadtong Oktubre 19, alas-10 sa buntag. AB

Siak sa militar luyo sa pekeng balita

PUGOS NGA GINATAGO sa mga pekeng balita ang grabeng siak ug demoralisasyon sulod sa militar ug pulis. Sa Kalinga, Abra ug Ifugao, pekeng balita ang gihimong takuban sa mga insidente sa pinusilay tali sa mga sundalo ug CAFGU, ug sa mga pulis.

Niadmong Agosto 15, duha ka myembro sa CAFGU ang napatay human makigpinusilay sa mga sundalo sa 24th IB sulod sa ilang kampo sa Sityo Mongol, Barangay Maguyepyep, Salapadan, Abra. Painilugay og sud-an nga *golden* kuhol ang hinungdan sa insidente. Aron tabunan ang kapalpak, nagmando ang mga upisyal sa 24th IB nga magpahigayon og pekeng panagsangka aron pagawasong giatake sila sa Bagong Hukbong Bayan (BHB).

Peke nga balita usab ang gipakaylap ni Col. Henry Doyaoen sa 503rd IBde human magpinusilay ang mga CAFGU ug tropa sa 50th IB niadtong Marso 20 sa Kalinga. Magkabalag nga nag-operasyon ang duha ka pundok sa utlanan sa mga barangay sa Buaya ug Mabaca sa Balbalan sa dihang nagka-engkwentro. Usa ka sundalo ang napatay sa panagsangka. Aron luwason ang reputasyon, gibalita sa militar nga adunay panagsangka tali sa BHB ug AFP, ug adunay pa kunoy nasakmit nga riple.

Usa ka elemento usab sa CAFGU ang gipatay sa nag-operasyong mga sundalo sa 50th IB sa Barangay Sakpil, Conner, Apayao. Nagsag-ob kaniadto gawas sa ilang kampo ang maong CAFGU sa dihang pabuthan sa mga sundalo. Niadto usang Setyembre 29, duha ka pulis ang gipusil sa ilang kaparehong pulis sulod sa kampo sa Regional Mobile Force Battalion sa Banaue, Ifugao. AB

Ang nagatanum, walay makaon

Seryoso ang problema sa kagutom sa Pilipinas. Kini ang giduso sa Welthungerhilfe ug Concerned Worldwide mahitungod sa Global Hunger Index (GHI) niadtong 2019. Nahisukip sa GHI ang tantos sa kagutom ug malnutrisyon sa mga nasud. Matud usab sa taho, "makaalarma" ang pagkasalot sa mga batang wala pay lima ka tuig, timailhan sa kaylap nga malnutrisyon.

Kiwa nga ang kagutom ang nag-unang gisagubang sa mga pamilyang mag-uuma nga nagamugma sa nag-unang pagkaon sa nasud. Mokabat sa 70% sa maong sektor ang nahilakip sa pinakakabus. Pinakakaylap ang kagutom sa Autonomous Region in Muslim Mindanao kung asa mokabat na sa 44% ang gigutom subay sa konserbatibong banabana sa reaksyunaryong gubyerno.

Mayor nga hinungdan sa kagutom ug kawad-on sa kabanikanhan ang grabe ka ubos nga kita sa mga mag-uumang walay kaugalingong yuta ug ubos nga suhulan sa mga mamumuong-panguma. Labaw pa kining gipagrabe sa Republic Act 11203 o Balaod sa Liberalisasyon sa Bugas (Rice Tarrification Law) nga nagapatay karon sa mga mag-uuma sa humay.

Sukad nga gipatuman ang maong balaod niadtong Pebrero, walay-hunong ang pagbaha sa bugas gikan sa laing nasud. Gibanabana nga mokabat sa 2.3 milyong metriko tonelada (MT) ang iimport karong tuiga, kumpara sa 1.9 milyong MT niadtong 2018. Katugbang ang usa ka tonelada sa 1,000 kilo. Tungod niini, mihagba ang presyo sa humay nga ginapalit sa mga mag-uuma. Matud sa pipila ka panukiduki, sa abereyds, kapin 21% ang pagkunuhod sa presyo sa humay niadtong Setyembre kumpara sa susamang panahon niadtong 2018.

Tungod niini, mihagba ang kita sa mga mag-uumang nagabaligya og uga nga humay gikan P29,100/ektarya ngadto sa P10,500/ektarya na lang sa tibuok nasud. Mas daku pa ang lugi sa mga mag-uumang nagabaligya og "basa" o wala nabulad nga humay.

Lugi nga mga umahan

Sa datos sa Pambansang Katiunanan ng mga Magbubukid (PKM)-

Bikol, P8.50 na lang ang presyo sa preskong humay sa nasud sa Polangui, nga usa sa mga nag-unang prodyuser sa humay sa Albay. Sa maong presyo, grabe ka lugi ang mag-uuma nga nagagasto og dili moubos sa P51,130 alang sa usa ka ektaryang humayan. Lakip sa maong bili ang gasto sa mga materyales (P8,100) ug inadlaw nga pagpatrabaho (P43,000). Kung pakyawan ang pagpatrabaho, P48,210 ang kinahanglan sa mag-uuma. Ginaabaga niya ang tanang galastuhon.

Human sa tulo ka bulan, pagaanihon sa usa ka ektaryang umahan ang 70 ka sakong humay, nga kasagarang nagatimbang og 50 kilo matag sako. Sa presyong P8.50 matag kilo, nagakita lang og P29,750 ang mag-uuma. Kung ikibhang ang gasto sa produksyon, walay mabilin alang niya ug lugi siya og P21,380. Makautang pa siya sa agalong yutaan tungod kay obligado siyang ibayad ang 10% sa iyang netong kita isip abang sa yuta.

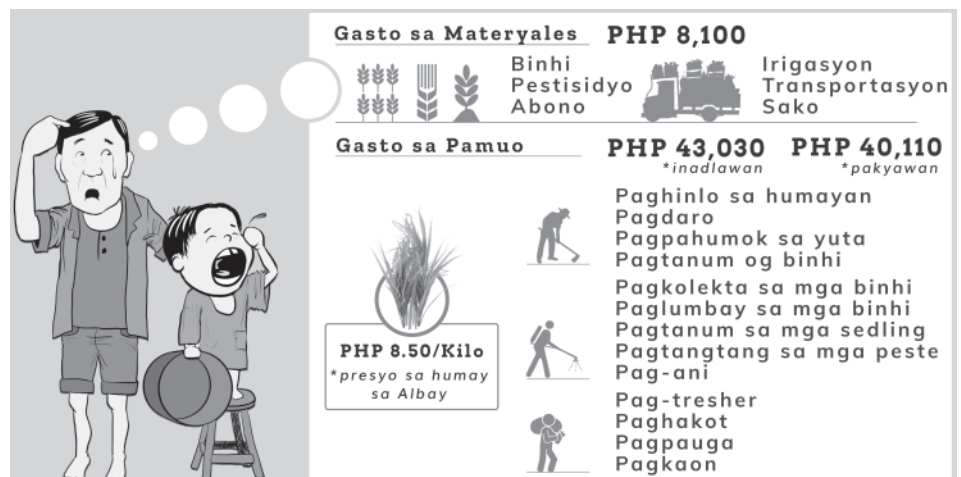
Utang usab ang ginaani sa mga mag-uuma sa humay sa Camarines Sur. Sa kinatibuk-ang gasto sa produksyon nga mamahimong mokabat og P45,590, mokita lang sila og P26,250 alang sa 75 ka sako sa presyong P7 matag kilo sa humay. Kulang sila og kapin P23,000 aron

makabawi man lang sa puhunan. Kinahanglan pang mangutang sa agalong yutaan o usurero aron makalabang sa mosunod nga tingtantom. Human malugi sa pagpananum og humay, magsagubang sila sa taas nga presyo sa bugas nga mokabat na sa P30-P50 matag kilo. (Sa Albay, ang bahinay sa netong kita nga 40% ang kasagarang mapadulong sa mag-uuma. Ang tanang gasto sa produksyon akuon sa tagiya sa yuta.)

Matud sa banabana sa PKM, P13.80-P14.50 ang gikinahanglan alang sa produksyon sa usa ka kilong humay sa Pilipinas. Hilabihan kini ka layo kumpara sa P7 sa Vietnam ug P11 sa Thailand. Sa maong mga nasud, nagagahin og subsidyo ang mga gubyerno alang sa pagtantom og humay.

Ginaduso sa mga mag-uuma ang hinanali nga pagbasura sa RA 11203 ug pagsaka sa presyo sa humay. Kung dili, dobleng kagutom ang padulngan nila. Karon pa lang, gibanabana nga dili moubos sa P60 bilyon ang nahimong lugi nila sukad Enero-Agosto.

Sa panglahutay, ang rebolusyong agraryo ang magsiguro sa minimum nga mga benepisyo alang sa mga mag-uuma, hangtud makabot ang libreng pag-apud-apud sa yuta alang kanila. Kalambigit sa uban pang programang sosyo-ekonomiko, labaw nga nahimong mapuslanon ang produksyon sa mga mag-uuma aron palambuon ang ilang kahimsog ug kaayuhan. AB

Ayuda, dili importasyon ug pautang

GIDUSO SA MGA progresibong organisasyon sa mag-uuma niining Oktubre nga hinanaling ihunong sa rehimeng US-Duterte ang importasyon sa bugas ug hatagan sa gikinahanglang ayuda ang mga mag-uuma sa humay. Gipanawagan nila ang pagbasura sa Balaod sa Liberalisasyon sa Bugas o RA 11203 nga dugang pabug-at alang sa mga mag-uuma. Matud nila, walay mahimong silbi ang mga makina ug pananaliksik kung patay na ang mga mag-uuma sa palayan.

Sa Metro Manila, nagsugod ang serye sa mga kalihukan sa World Food Day niadtong Oktubre 16. Aduna usay kalihukan sa Cabanatuan City ug San Jose City sa Central Luzon. Gibatikos sa mga mag-uuma si Sen. Cynthia Villar nga nag-unang nagaasdang sa maong balaod. Usa ang pamilyang Villar sa kanhi nang nagpahimulos sa kumbersyon sa mga yutang agrikultural aron gamiton sa mga proyektong pabalay.

Sa Bicol, gitukod sa mga mag-uuma ang pangrehiyong sangay sa alyansang Bantay Bigas. Aduna usay protesta sa Legazpi City,

Albay. Gawas sa pagpataas sa presyo sa humay, panawagan usab sa mga mag-uuma sa kalubihan nga dili sila limbungan sa timbangan. Gikundena usab nila ang militarisasyon ug kabangis sa AFP sa mga komunidad sa kabanikanhan.

Benepisyo sa pakigbisog

Nagresulta sa pagkab-ot sa mga benepisyo ang walay-puas nga pakigbisog sa mga mag-uuma sa Cordillera alang sa angayang ayuda ug benepisyo sa milabayng mga bulan.

Niadtong Mayo, napaduso sa 3,000 ka mag-uuma sa Abra nga

maggahin og pondo ang lokal nga guberno isip ayuda sa mga biktima sa hulaw. Sa lungsod sa Malibcong, napaduso sa mga mag-uuma nga hatagan sila og 12 ka gagmayng traktor gamit ang pondo gikan sa buhis sa tabako ug 50 ka kaban nga bugas gikan usab sa pondong pangkalamidad sa munisipyo. Sa subling panagtigum sa mga representante sa mga organisasyon sa mga mag-uuma niadtong Hunyo, gipaduso usab nila nga ihatag sa munisipyo ang subsidyong bugas gikan sa P4.5 bilyon pondong pangkalamidad niini. Usa ang Abra sa mga prubinsya nga grabeng nai-go sa hulaw sa Cordillera. Gibanaban nga mokabat sa 70,000-80,000 ektarya ang nadaut nga mga umahan sa kapatagan ug bukirong bahin sa prubinsya. AB

Mamumuo sa Wyeth-Nestlé, nagpiket

Nagpiket ang mga mamumuo sa Wyeth-Nestlé niadtong Oktubre 14 atubangan sa kumpanya sa Cabuyao, Laguna. Dismayado sila sa nahimong resulta sa *collective bargaining agreement* (CBA) tali sa maneydsment ug mga upisyal sa Wyeth Philippines Progressive Workers Union (WPPU).

Matud sa unyon, hilabihan ka gamay ang ginatanyag nga dugang-suhulan bisan og gipanghinambog sa kumpanya nga mokita kini og P17 bilyon kada tuig. Gawas sa dugang nga benepisyo, duso usab sa mga mamumuo nga himuong regular ang 300 kontraktwal sa kumpanya ug ibalik ang mga mamumuo nga iligal nga gitangtang. Ang Wyeth-Nestlé, usa ka multinasyunal nga kumpanyang nagamanupaktura sa pagkaon ug gatas alang sa mga bata.

Gikundena sa WPPU ang pagbalibad sa maneydsment nga himuong regular ang mga mamumuo. Matud nila, nakauyon kini sa programa sa kumpanya na Factory 2020, nga target nga makakawkaw og labaw pang ginansya gamit ang kontraktwalisasyon ug pagsumpo sa

natukod nga unyon sa pabrika.

Niadtong Oktubre 16, nagwelga usab ang mga mamumuo sa Regent, usa ka kumpanyang nagamugna og pagkaon. Gitukod sa mga mamumuo ang ilang piket sa mga trangkahan sa kumpanya sa Kalawaan, Pasig ug Tipas, Taguig City.

Gireklamo sa mga mamumuo ang kontraktwalisasyon sa kumpanya. Matud nila, mayorya sa mga mamumuo ang 20 ka tuig na nga nagaserbisyo sa kumpanya apan mga kontraktwal pa gihapon. Bagsak usab ang ilang suhulan. Wala usab ginatuman sa maneydsment ang nahiusahan sa CBA ug wala giila ang mga bag-ong upisyal sa unyon. Dugang pa, ginahasi sa kumpanya ang mga upisyal sa unyon sa tinguhang hadlukon sila ug bungkagon ang ilang unyon. AB

Ikaupat nga edisyon sa MKLRP, gipagula

GIPAGULA NIADTONG SET-YEMBRE 23 ang ikaupat nga edisyon sa Mubong Kurso sa Katiingban ug Rebolusyong Pilipino (MKKRP). Ang MKKRP ang bata-kang kursong sa pagtuon nga gimantala sa Partido pinaagi sa Pambansang Kagawaran sa Edukasyon (PAKED). Sa maong edisyong sa MKLRP, gidugang ang seksyon kalabot sa rehimeng Benigno Aquino III. Gipahapsay usab ang diskusyon mahitungod sa mga naunang rehimen human ibagsak ang rehimeng Marcos.

Nanawagan ang PAKED sa tanang rebolusyonaryong pwersa nga labaw pang palagsikon ang pagtuon sa MKKRP ug gamiton kini isip hinagiban sa pagpukaw, pag-organisa ug pagpalihok sa masa sa kabanihanhan ug kasyudaran.

Makuha ang kopya sa ikaupat nga edisyon sa MKLRP sa www.cpp.ph. AB

Militar ug mina, kambal delubyo sa Tampakan

Subling misubsub karong tuiga ang walay-hunong nga kampanyang militar sa mga utlanan sa mga prubinsya sa South Cotabato, Davao del Sur, Sultan Kudarat ug North Cotabato. Naglunsad og operasyong dumog sa maong lugar ang mga pasistang pwersa sa 39th IB, 27th IB ug 73rd IB ilalum sa 1002nd IBde sa AFP ug ang Special Action Force ug Regional Public Safety Battalion sa Philippine National Police sa Region 11 ug 12 aron hatagag dalan ang subling pag-opereyt sa Tampakan Copper-Gold Project.

Gikan Oktubre 2018, mikabat na sa 12 ka operasyong militar ang nalunsad sa AFP sa lugar. Tulo dinhi ang gidak-ong batalyon nga operasyon, pito ang gidak-ong brigada ug duha ka gidak-ong dibisyon nga nagsugod pa niadtong Hunyo. Gidugangan usab og duha ang kanhi na nga nakapwestong 54 ka detatsment nga nakapalibot sa lugar.

Gidungan sa mga operasyong militar ang sunud-sunod nga pagsulod sa mga kahimanan ug makinangyang pangmina sa lugar. Niadtong Nobyembre 2018, gisugdan na sa Major Drilling Corporation (MDC), usa ka Australyanong kontraktor, ang pagkalot niini sa lugar.

Magun-ubong mina

Dungan sa mga operasyong militar sa lugar ang mga maniobra sa kumpanya aron tangtangan ang nabiling ligal nga mga babag sa mga operasyon niini. Gireklasipika usab sa Department of Environment and Natural Resources, Department of Agrarian Reform, ug lokal nga guberno sa Tampakan nga pabor sa mina ang mga yutang giapud-apud ilalum sa mga Certificate of Ancestral Domain Title ug Certificate of Land Ownership Award. Nagbunga kini og kagubot tali sa mga Lumad ug setler nga mag-uuma. Nagpasaka usab ang kumpanya sa mina og petisyon aron sundon ang mga probisyon sa Mining Act of 1995 imbes nga ang Local Environment Code sa South

Cotabato nga nagabawal sa *open-pit mining*.

Niadtong 2014, nahunong ang operasyong mina tungod sa walay-hunong nga armadong pagsukol sa katawhan. Napaatras usab sa malukpanong kampanyang kontra-mina ang multinasyunal nga Xstrata niadtong 2016. Nagpagawas usab og resolusyon ang lokal nga guberno sa susamang tuig nga nagabawal sa *open-pit mining*. Taliwala niini, subling gitugtan sa rehimeng US-Duterte ang operasyon sa mina human ipasa ang proyekto sa kumpanya sa mga burgesya-kumprador sama nilang Henry Sy, Jr. (SM Investment Corp.), David Consunji (SODACO), Manuel Pangilinan (Philex), Tomas Alcantara (SMI /Alsons Investment), ug Lucio Tan, Jr. (MRC Allied).

Kasamtangan na nga naga-opereyt sa lugar ang IndoPhil, multinasyunal nga kumpanyang Australyan, ang pinakadakung kumpanya sa mina sa Tampakan nga gitukod sa mga kanhing manedyer sa Western Mining Corporation (WMC). Gipanag-iyahan niini ang 40% sa Sagittarius Mines Inc. Laki sa mga nag-unang kasosyo sa IndoPhil ang San Miguel Corporation ug Alcantara Group.

Nagkantidad ang Tampakan Gold-Copper Project og \$5.9 bilyon sa kinatibuk-an. Ang Tampakan ang adunay pinakadakung reserba sa bulawan ug kobre (*copper*) sa Southeast Asia. Matud sa

taho sa Xstrata-SMI, makit-an dinhi ang 2.4 bilyong toneladang mineral nga rekurso lakip ang 13.5 milyong toneladang kobre ug 15.8 milyong onsa (*ounce*) sa bulawan. Ginatantyang mokabat sa 375,000 toneladang kobre ug 360,000 nga bulawan matag tuig ang mahimong makuha dinhi sulod sa 17 ka tuig.

Walay-puas nga pagsukol

Gisugat sa kusganong pagbabag ang subling pag-abli sa mina sa mga Lumad ug sa katawhan sa Habagatang Mindanao. Sa Kiblawan, Davao del Sur, usa ka makinang pangkalot sa MDC ang gisunog sa mga B'laan karong tuiga. Sa gilunsad nga porum mahitungod sa mina niadtong Setyembre 13 sa Notre Dame of Marbel University sa Koronadal City, hugot nga gibabagan ni Bishop Cerilo Casicas sa Diocese of Marbel ang *open-pit mining* ug nanawagan siya nga ipahunong na ang operasyon sa mina.

Sayod ang mga nagababag sa mina nga ang pagbalik sa proyekto ug ang nagapadayon nga balaod militar sa Mindanao moresulta sa grabe pa nga pagpanglapas sa katungod-tawo. Presko pa sa ilang panumduman ang masaker sa pamilyang Cation, pagpatay kang Datu Anting Freay ug sa aktibistang si Boy Billanes. Gipatay ang tanang maong mga biktima sa reaksyunaryong estado tungod sa ilang pagbabag sa pagmina sa Tampakan. AB

Giunsa sa mga Alcantara pagkawaw og bahandi?

Daku ang puhunan sa pamilyang Alcantara sa kontrobersyal nga Tampacan Copper-Gold Project. Usa lang kini sa mga negosyo sa Alsons Consolidated Resources Incorporated (ACR o Alcantara Group), usa ka higanteng kumpanyang adunay klase-klaseng sanga sa negosyo nga nakabase sa Mindanao. Kontrolado usab sa Alcantara Group ang dakung bahin sa Australian nga kumpanyang Indophil Resources NL. Lakip sa uban pang mga negosyo nila ang sa *aquaculture*, agrikultura, konstruksyon, enerhiya ug pagpangtroso.

Iladong negosyante sa Davao City ang pamilyang Alcantara ug suod nga higala ug tigsuporta ni Rodrigo Duterte. Ang presidente sa Alcantara Group nga si Tomas Alcantara mao ang kasamtangang ika-33 nga pinakaadunahang Pilipino. Gibanabana nga mokabat sa \$300 milyon ang ilang kinatibukang bahandi.

Miabot ang pamilyang Alcantara sa Mindanao niadtong dekada 1950. Pinaagi sa programang *re-settlement* sa gubyrno, gikawaw sa ilang amahan nga si Conrado ang mga yuta ug konsesyon sa pagpangtroso sa Sarangani (kanhing bahin sa South Cotabato) ug General Santos (kanhing distrito sa Buayan ug Dadiangas). Mas milapad ang ilang gipanag-iyahan sa dihang gikawaw nila ang mga yutang kabilin sa mga Moro ug B'laan. Midaghan usab ang ilang negosyo sa dihang giilog ni Conrado ang usa ka rantuhan sa Alabel ug kumpanya sa pagpangtroso sa Davao del Norte.

Paspas nga mibuot ang ba-

handi ni Alcantara ug nakaangkon og mga bahandi sa Davao ug uban pang mga lugar sa Mindanao. Tuig 1962, gitukod sa pamilya ang Alsons Development and Investment Corporation, ang pinakau-nang debeloper sa *real estate* sa Davao City.

Labaw pang milapad ang pagpangawaw ni Alcantara sa dihang gitukod niya ang Iligan Cement Corporation niadtong 1968. Nagpahimulos siya sa mga makinariyang pangmanupaktura sa semento gikan sa Japan nga kabahin sa bayad sa nasud sa kadaut niadtong World War 2.

Nahimong suod nga higala ug kroni sa diktador nga si Marcos ang pamilyang Alcantara. Sa proteksyon sa Malakanyang, labaw pang milapad ang Iligan Cement niadtong dekada 1980 taliwala sa krisis ug hugot nga kumpetisyon sa mga kumpanya sa semento. Ang kanhing Iligan Cement nahimong Alsons Cement Corporation ug kasamtangang kasosyo ni Ramon Ang sa Holcim Philippines.

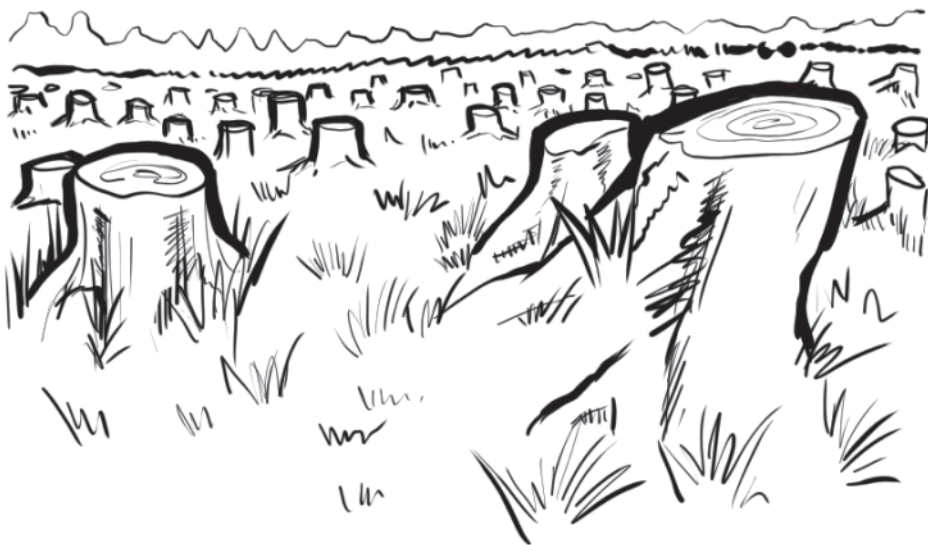
Gihatagan usab ni Marcos ang Alsons og Timber License Agreement (TLA) alang sa liboan ka ektaryang konsesyon sa pagpangtroso sa Davao del Norte. Ang maong kumpanya naga-eksport og mga produktong kahoy sa China, US ug uban nasud sa Europe. Sa dihang mapalagpot ang diktador niadtong 1986 ug nakalingkod sa poder si Cory Aquino, nahimong impluwensyadong myembro sa gabinete niini ang bayaw ni Conrado Alcantara nga si Paul Dominguez.

Natapos ang TLA sa Alsons niadtong 1989 apan giilisan lang kini sa bag-ong kontrata ilalum sa programang Integrated Forest Management Agreement (IFMA) ni Aquino. Gihatagan ang kumpanya og kapin-kun-kulang 45,000 ektarya nga misakop sa halos tibuok Talaingod ug milangkob sa 19,000 ektaryang yutang kabilin sa mga Ata-Manobo. Gibatukan sa mga Ata-Manobo ang pagpangilog sa Alsons sa ilang kayutaan.

Gamit ang gigunitan nga IFMA, nagpalapad pa ang Alsons sa pagmina ug agribisnes human makakuhaha og P350-milyong pautang gikan sa Asian Development Bank.

Namuhunan usab ang mga Alcantara sa *aquaculture* niadtong dekada 1980. Ang Alsons Aquaculture Corporation ang pinakadakung eksporter sa preskong bangus ug mga produksyong bangus sa nasud karon. Gina-eksport ang mga produkto niini sa US, Canada, Australia, UK, Japan, Singapore, Hongkong ug Micronesia.

Paspas usab ang pagpalapad sa Alcantara Group sa mga negosyo niini sa enerhiya ug kuryente ilalum sa Electric Power Industry Reform Act sa gubyrno. Sa kasamtangan, aduna kiny pito ka plantang pangenerhiya sa lain-laing lugar sa nasud nga ginapadagan sa mga subsidaryo niini. AB

Regalong kabangis sa mga magtutudlo

Sa Bulan sa mga Magtutudlo, kabangis ang giregalo sa rehimeng US-Duterte sa mga magtutudlo ug sa ilang mga estudyante. Duha ka magtutudlo ang gisulayan og patay samtang upat ang iligal nga giaresto.

Sa Bukidnon, gipusil sa mga ahente sa rehimen atubangan sa iyang mga estudyante si Zhaydee Cabañelez ug asawa niyang si Ramil niadtong Oktubre 15 sa buntag sa Dalit Elementary School sa Barangay Lumbayan, Valencia. Nakahiangom si Cabañelez og mga samad sa dughan ug tiil ug kritikal ang kundisyon. Nakaluwas usab ang iyang asawa ug iyang mga estudyante.

Ang magtiayong Cabañelez parehong myembro sa Alliance of Concerned Teachers (ACT), organisasyon sa mga magtutudlo. Niadto pang nangaging tuig malisyosong ginalambigit sa Armed Forces of the Philippines (AFP) sa armadong rebolusyonaryong kalihukan ang grupo tungod sa pakigbisog niini alang sa katungod sa dugang-sweldo ug benepisyo.

Niadto Oktubre 10, iligal nga giaresto sa mga elemento sa 402nd IBde ug pulis ang duha ka magtutudlo nga myembro sa Rural Missionaries of the Philippines (RMP) sa Barangay Limaha, Butuan City. Naila ang mga biktima nga silang Melissa Comiso, tigdumala sa progra-

ma sa RMP sa literasiya ug numerasiya alang sa mga Lumad, ug si Nore Torregosa, boluntir nga magtutudlo. Giakusahan ang duha nga mga myembro sa BHB ug gipasakanhan og gama-gamang kasong *illegal possession of firearms and explosives*.

Sa Sultan Kudarat, giaresto sa mga elemento sa 37th IB ug pulisya si Gina Ciano, boluntir nga magtutudlo sa Center for Lumad Advocacy Networking Services sa Sangay Village, Kalamansig niadtong Oktubre 14. Giakusahan siya nga upisyal sa BHB nga ikatulo kuno sa "pinakawanted" nga kriminal sa prubinsya. Gipasakanhan siya og patung-patung nga gama-gamang kaso sa pagpatay ug sulayng pagpaslang. Sa parehong adlaw, giaresto sa mga ahente sa paniktik sa AFP si Digna Mateo, koordineytor sa ACT sa Bulacan, atubangan sa Our Lady of Fatima Parish sa Marilao, Bulacan. Usa ka semana ayha niini, gitaho ni Mateo nga gisundan siya sa naka-motor nga kalalakin-an human mangampanya alang sa usa ka unyon sa ACT-Central Luzon. AB

Mga mamumuo sa NKTi, nagmalampuson

GIANUNSYO NIADTONG OKTUBRE 11 sa asosasyon sa mga mamumuo sa panglawas sa National Kidney and Transplant Institute (NKTi) ang ilang mga kalampusan sa ilang *collective negotiating agreement* (CNA) sa maneydsment sa ospital.

Naduso sa mga mamumuo ang paghatag kanila og mga benepisyo sama sa dugang nga pondong huluga (P5,000 kada mamumuo), libreng pagkaon, libreng ospitalisasyon alang sa pagpaopera ug uban pang benepisyong medikal, ug dugang nga pondo alang sa mga magretiro (P70,000).

Ang NKTi usa ka ospital nga

nag-espesyalisa sa pagtambal sa mga sakit sa *kidney*. Bisan og kontrolado kini sa estado, taas ang balayrunon dinhi tungod kay korporatisado ang pagpadagan niini ug tumong niini mao ang moginansya. Ang asosasyon sa mga empleyado niini (NKTi Employees Association) myembro sa Alliance of Health Workers. AB

55 ka eskwelahang Lumad, gipasirad-an

GIKUNDENA SA SAVE Our Schools (SOS) Network ug sa mga estudyante ug magtutudlo sa Salugponan Ta Tanu Igkanogon Community Learning Center, Inc. ang desisyon sa Department of Education (DepEd)-Region 11 nga pasirad-an ang 55 sa ilang mga eskwelahan sa Davao. Duso sa SOS, walay sukaranan ang mga akusasyon ni Hermogenes Esperon, ikaduhang nangulo sa National Task Force to End Local Communist Armed Conflict, nga ginagamit kuno ang mga eskwelahan alang sa rekrutment sa BHB.

Sa ilang protesta niadtong Oktubre 11 sa Freedom Park, Davao City, gitawag nilang "kabuang" ang gitukod nga *fact-finding team* sa DepEd tungod kay wala man lamang kini mibisita sa mga eskwelahan.

Gitukod ang Salugponan sa mga lider-Talaingod Manobo niadtong 2003 ug girehistro sa DepEd niadtong 2007. Naghatag kini og libreng edukasyon sa mga Lumad ug nagatabang sa pagpanalipod sa ilang yutang kabilin sa kabukiran sa Pantaron.

Kabangis sa Leyte

USA KA MYEMBRO sa National Union of Journalists of the Philippines ang gipusil-patay sa gidudahang mga ahente sa estado niadtong Oktubre 16 sa MacArthur, Leyte. Naila ang biktima nga si Maureen Japzon, manunulat sa Bulatlat ug upisyal sa Comelec sa maong lungsod. Naila siya sa mga artikulo nga nagbutyag sa mga kaso sa ekstrahudisyal nga pagpamatay nga gikalambigitan sa AFP sa Eastern Visayas ilalum ni Jovito Palparan.

Sa parehong adlaw, gipusil-patay usab sa maong lungsod si Renee Superior, konsehal sa Barangay Libungao, Kananga. AB

Krisis sa transportasyon, dunot nga ekonomiya

Niadtong milabayng semana, miulbo ang kasuko sa mga residente sa Metro Manila human dungan-dungan nga nadaut ang tulo ka sistema sa tren nga ginasakan sa minilyong katawhan. Midugang kini sa hilabihan ka dunot nga trapik sa mayor nga mga dalan sa nasudnong kabisera.

Atubangan niini, giduso pa sa rehimeng Duterte nga walay gakahitabong krisis sa transportasyon. Ginapagawas niini wala kini tulubagon, ug ginabasul ang grabeng trapik sa nangaging mga rehimen.

Gisugnuran niini ang kasuko sa katawhan, ilabina nga nabalita ang pagpalit ni Duterte sa maluhuong eroplano alang sa iyang personal ug sa mga upisyal sa AFP nga kapuslanan. Tin-aw ang panginahanglan alang sa mas maayo nga sistema sa transportasyon ilabina alang sa ordinaryong mga mamumuo ug empleyado nga adlaw-adlaw nga naperwisyo dinhi.

Makatarunganon ang pagduso nga mangita ang rehimen og mga hinanali nga mga solusyon ug ihunong ang mga kontra-katawhang lakang nga labaw lang nga nagpaantus sa mga pasahero. Samtang husto ang pagduso alang sa hinanali nga mga solusyon, kinahanglang masabtan nga ang krisis sa transportasyon, sa pinakabata kang ang-ang niini maoy repleksyon sa dunot nga katilingbanong sistema ug pang-ekonomiya. Higpit lamang kining maresolba kung mahitabo ang radikal nga katilingbanong kausaban pinaagi sa rebolusyonaryong pakigbisog.

Gabok ug gakadunot ang Metro Manila

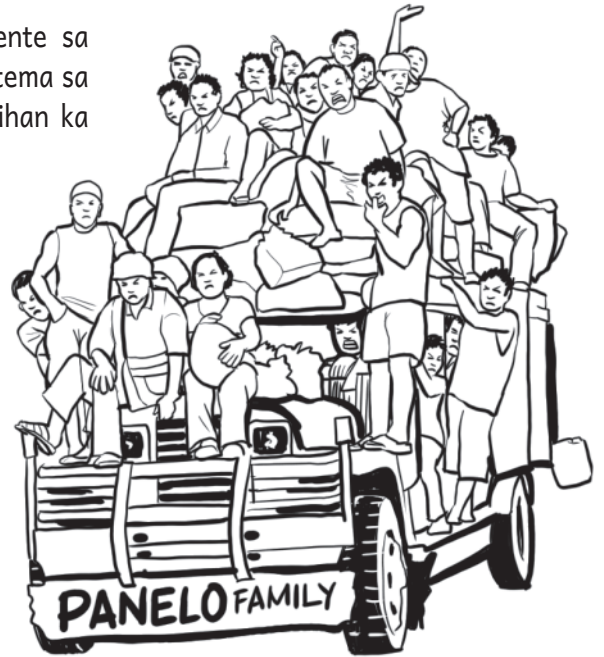
Dili lang trapik ang problema sa mga residente sa Metro Manila. Lakip na dinhi ang baha, kawad-on sa balay, tubig, maayo nga sistema sa mga estero ug koleksyon sa basura. Piot, hugaw ang hangin ug halos dili na makaginhawa ang mga residente dinhi, ilabina sa mga komunidad sa kabus nga nagalangkob sa syudad. Sa kasamtangan, 13-15 milyon ang populasyon sa nasudnong kabisera.

Giila na ang Maynila isip pinakapiot nga syudad sa ti-buok kalibutan.

Resulta ang maong kahimtang sa samok ug walay maayong plano sa pagtukd og mga *mall*, bilding, pabalay ug uban pang *real estate* sa dagkung burgesya-kumprador nga ginaduso sa ispekulasyon sa *real estate*. Resulta usab kini sa dinalian nga paghatag sa kinsamang nakalingkod sa estado-poder sa ilang pinakagipaborang kumprador sa dagkung kontrata sa kalsada, tulay ug uban pa. Dugang pa niini ang malukpanong pribatisasyon sa mga katilingbanong serbisyo ug pagtapun-og sa US ug Japan sa sobrang mga kotse ug sakyanan. Walay pagplano sa nasudnong ang-ang aron dungan ug balanseng mapalambo ang mga industriya ug agrikultura ug maseguro ang komprehensibong paglagsik sa ekonomiya.

Dakung ihap sa mga taga-prubinsya ang nagadayo sa nasudnong kabisera tungod sa tataw nga disbalanse tali sa kasyudaran ug kabanikanhan. Sa kasamtangan, nakasentro lamang sa Metro Manila ug sa kasikbit niining mga prubinsya ang bulto sa pagmanupaktura ug komersyo. Anaa gihapon sa maong mga lugar ang bulto sa mga trabaho.

Ginapahimuslan sa dagkung negosyo ang liboang ihap sa mga walay trabaho sa Metro Manila aron paubsan ug ilansang ang inadlaw nga suhulan sa mga mamumuo. Kini ang hinungdan kung nganong sa dugang nga panahon walay gihimo ang magkasunod nga rehimen sa problema sa sobrang populasyon sa Metro Manila ug sa kalambigit niini nga

mga problema.

Sa milabayng 30 ka tuig, basta-basta nga paglatag sa mga imprastruktura ang nahimong solusyon sa trapik sa Metro Manila. Paspas kini nga naataw-ataw, ug nanginahanglan og dugang nga imprastruktura nga sa dili madugay maataw-ataw usab ang kapasidad.

Sa sinugdanan, gihikyad ang mga *flyover* sa EDSA. Gisugdan kini sa pagtukod sa MRT sa kadalanan sa EDSA ug sa LRT2 sa kadalanan sa Aurora Boulevard. Sa kasamtangan, wala'g too ang ginaduso nga mga proyekto sama sa *subway* (sistema sa tren ilalum sa yuta), *skyway* (taas ug lapad nga *flyover*) ug *walkway* sa EDSA, ug usa ka haywey palibot sa Metro Manila.

Ang mga kontrata niini gitugyan sa mga pinakagipaborang burgesya-kumprador sa rehimen. Kining tanan lakip na ang mga sistema sa tren padulong sa Bulacan ug Cavite, pulos mga proyektong puno sa korapsyon, nahikot sa bug-at nga pautang ug ang nag-unang tumong mao ang moginansya. Mamahimo niining paluagon ang daloy sa trapik sa mubo nga panahon, apan sa dili madugay, labaw lamang niining pagrabeon ang paghuot sa Metro Manila.

Sa kadaugan sa nasudnon-demokratikong rebolusyon, mahukma-

"Transportasyon...", *sundi sa panid 10*

Northeastern Syria, subling giatake sa Turkey

Subling miulbo ang kusog nga armadong pagsukol sa amihanang-sidlakang Syria (ginailang Rojava) sa dihang giatake kini sa mga armadong pwersa sa Turkey niadtong Oktubre 9. Sa ngalan sa "Operation Peace Spring," usa kuno ka kampanyang kontra-terorismo, walay kaluoy nga gibomba sa Turkey ang mga lungsod sa utlanan niini ug sa Syria nga gidumalahan sa Kurdish Democratic Union Party. Nagresulta kini sa pugos nga pagbakwit sa 300,000 ka residenteng Kurd.

Target sa opensiba ang Syrian Democratic Forces (SDF) ang armadong nagsilbing pwersang pangseguridad sa Rojava. Ginalangkuban kini nag-una sa People's Protection Unit (ilado isip YPG) nga armadong pwersang depensa-sa-kaugalingon sa mga Kurd. Gitukod sa mga Kurd ang independyenteng gubyerno sa Rojava niadtong 2012 isip baseng teritoryo sa ilang pakigbisog aron tukuron ang estadong Kurdistan sa mga rehiyon sa utlanan sa Turkey, Syria, Iran ug Iraq kung asa Kurd ang mayorya sa mga residente.

Pasumangil sa Turkey, "terorista" ang SDF tungod kay alyado kuno kini sa Kurdistan Workers' Party o PKK. Dugay na nga nakigbisog alang sa pagtukod og estadong Kurdistan ang PKK.

Plano ni Erdogan nga itugyan sa mga lungsod sa Rojava ang 3.6 milyong bakwit nga Syrian nga kasamtangang nagpundo sa Turkey. Kabahin ang maong mga bakwit sa minilyong Syrian nga napalayas sa nasud tungod sa lima ka tuig nga gyera nga gimugna ug gisulsulan sa US. Aron mahimo kini, kinahanglang palayason, kundili man palagputon ni Erdogan ang mga Kurd sa Rojava aron

mailog ang ilang mga teritoryo. Kaabag sa Turkey sa pagpangatake ang Free Syrian Army, usa ka milisyang gitukod, giarmasan ug ginapondohan sa US batok sa naglingkod nga presidente sa Syria nga si Bashar Al-Assad. Matud ni Erdogan, kontrolado na sa Turkey ang mokabat sa 1,220 kilometro-kwadradong erya sa nahisgutang teritoryo.

Relatibong mas hinay ang kusog-arms ug mas gamay ang ihap sa mga tropa sa katawhang Kurd kumpara sa Turkey.

Nakigsabot bag-uhay ang SDF sa gubyerno ni Assad aron kontrahon ang atake sa Turkey. Kanhing kaway sa SDF ang maong gubyerno tungod sa mga pagpangatake sa teritoryong Rojava sukad niadtong 2012. Niadtong Oktubre 14, nagsugod na nga magdeploy ang Syria ug ang alyado niining Russia og mga tropa sa rehiyon.

Pasundayag sa US

Niadtong 2015, nagsabot ang US ug mga Kurd sa ngalan sa pagsukol sa ISIS. Sa maong kasabutan, nagbubo og 1,000 ka tropang Amerikano sa Rojava. Ingonman, ang tinuod nga estratehikong tumong sa

US mao ang palagputon ang gub-yernong Assad sa Syria.

Gideklarang "napildi" na ang ISIS niadtong 2017, human pulbuson sa Russia ang mga base sa teroristang grupo sa Iraq ug Syria. Tungod niini, nawad-an og pangatarungan ang presensya sa US sa Rojava. Pag-abot og Disyembre 2018, gi-anunsyo ni Trump nga iat-ras ang 1,000 ka tropa niini sa Rojava, nga ginaila sa uban nga pagdawat sa kapildihan sa tumong niining ilugon ang Syria. Niining Oktubre 6, hingpit nga giatras ang nabilang tropa sa erya, human makigsabot kang Erdogan. Pila ka adlaw human niini, giatake sa Turkey ang Rojava.

Migrabe ug milapad ang pagkundera sa kunuhay pag-abandona ni Trump sa "alyado" niining Kurd. Tungod niini, daw nagpahamtang og sangksyon sa ekonomiya ang US sa Turkey. Apan gibawi gilayon kini ni Trump bugti sa pagtugot sa Turkey sa 120 ka oras nga hunong-buto. Gigamit sa Turkey ang maong panahon aron paatras ang mga Kurd sa lig-on niini nga kota sa utlanan sa duha ka nasud.

Sa misunod nga mga adlaw, nabutyag ang pakigsabot sa US sa Turkey, sa Turkey ug Russia, ug sa Russia ug Syria lambigit sa pagbahinay nila sa mga teritoryo sa Kurd. Migawas nga uyon ang US ug Russia nga okupahon sa Turkey ang target niining mga teritoryo sa Kurd sa

"Northeastern...," sundi sa panid 11

"Transportasyon...," gikan sa panid 9

non nga resolbahon sa demokrati-kong gubyerno sa katawhan ang problema sa pagkadunot ug sobrang pagdasok sa mga syudad. Magmugna og plano aron kab-uton ang balansyadong paglambo sa industriya ug agrikultura. Magmugna usab og programa alang sa trabaho sa tanang bahin sa nasud aron awhagon ang mga residente sa mga syudad nga mobalik sa mga prubinsya.

Ipanglatag ang mga pabrika aron saloon ang sobrang kusog-pamuo sa kabanikanhan. Pagapatas-an ang suhulan sa mga mamumuo ug kita sa mga mag-uuma.

Bugtong sa ilalum sa demokrati-kong gubyerno sa katawhan ug sa sentralisadong pagpaplanong makab-ot ang balansyadong paglambo sa ekonomiya, ug bunga niini, ang mas maayo nga distribusyon sa popula-

syon sa tibuok nasud. Pagahatagag pagtagad sa demokratikong gub-yerno ang paglatag sa mga pangmasang transportasyon, pareho alang sa taas ug mubo nga byahe. Pinaagi lamang niini maresolba ang problema sa pagdasok sa Metro Manila ug uban pang syudad, ug sa ingon maresolba ang grabeng trapik ug uban pang problema sa pagkadunot sa mga syudad.

Neoliberal nga mga palisiya, gipakigbisugan sa Ecuador

NNAGLUNSAD OG WELGA sa katawhan ang napuloan ka libong katawhan sa Ecuador gikan Oktubre 3-13 sa kabisera sa Quito aron ipadayag ang ilang pagsupak sa "Pacquetazo Package" o serye sa mga neoliberal nga repormang gipatuman sa rehimen ni Pres. Lenin Moreno. Gipatuman kini bugti sa pautang nga \$4.2 bilyon gikan sa International Monetary Fund (IMF) niadtong Pebrero.

Lakip sa mga kundisyon nga gipahamtang niini ang pagkibhang sa gasto alang sa mga serbisyong sosyal, malukpanong pagtangtang sa mga empleyado, ug pagtangtang sa mga subsidyo. Nagresulta ang maong mga palisiya sa paspas nga paglaygay sa krisis sa ekonomiya ug pulitika sa nasud.

Pinakagrabe sa mga neoliberal nga palisiya ang pagtangtang sa \$1.3 bilyong subsidyo alang sa gasolina ug *diesel* nga nagresulta sa pagdoble sa presyo sa maong mga produkto, ug pagsaka sa presyo sa

tanang batakang palaliton. Labaw nga paantus ang dugang buhis nga gipahamtang ni Moreno sa ordinar-yong mga katawhan.

Aron makaawhag sa langyawng negosyo, gipaubsan usab niya ang buhis sa mga korporasyon ug taripa sa mga produktong agrikultural ug industriyal. Gipaubsan usab ni Moreno ang suhulan sa mga mamumuo ug gihikawan sila sa mga batakang katungod sa pamuo sama sa kompensasyon alang sa mga gipang-tangtang sa serbisyo.

Laraw sa maong mga reporma

nga pukanon ang katakus sa Ecuador nga mobarug sa kaugalingon niining mga tiil ug gapuson kini sa semikolonyal nga dominasyon sa imperyalismong US.

Kadungan sa welga sa katawhan, gisuspinde ni Moreno ang katungod nga mag-organisa, mag-assemblya ug magprotesta sulod sa 60 ka adlaw aron sumpuon ang pagsukol sa mga Ecuadian. Gigamit niya ang militar ug pulisiya aron bangis nga bungkagon ang mga protesta. Nagresulta kini sa pagkamatay sa dili moubos sa walo ka sibilyan, samtang 800 usab ang giaresto ug liboan ang samaron.

Niadtong Oktubre 14, natukmod si Moreno nga temporaryong iatras ang mga palisiya sa IMF tungod sa kakusog sa pagbabag niini. AB

"Northeastern..." gikan sa panid 10

utlanan niini. Ang nabilang bahin sa Rojava ug tibuok North Syria nga kanhing okupado sa ISIS, subling ipailalum sa gubyrno ni Assad. Taliwala sa maong mga kasabutan, walay mabilin sa katawhang Kurd.

Ginailugan nga mga rekursu

Ginainteresan sa Turkey, Syria ug mga imperyalistang nasud ang

Rojava tungod sa reserbang lana, rekursong tubig ug tabunok nga yuta niini. Ayha magdeklara og awtonomiya, halos 2/3 sa produksyon sa lana sa Syria (251,000 sa 387,000 baril/adlaw) naggikan sa mga planta sa Rojava. Sa dihang mibulag kini sa Syria, nakaprodyus kini og abereyds nga 15,000 baril/adlaw nga ginagamit aron magsuplay og kur-

yente sa rehiyon ug nagsilbing nag-unang eksport niini sa Syria.

Nagatagos usab dinhi ang sapa sa Euphrates nga pinakataas ug usa sa pinakamahinungdanong sapa sa Western Asia. Kini ang nag-unang tinubdan sa suplay sa tubig-mainum ug ginagamit alang sa irigasyon sa Rojava. Aduna usay mga mayor nga dam ug punduhanan sa tubig dinhi nga mahimong gamiton aron magsuplay og kuryente. Sa kasamtangan, duha ka pilo nga mas mahal ang tubig kumpara sa lana sa Rojava tungod sa kakulang sa suplay niini.

Daku usab ang potensyal sa Rojava sa natad sa agrikultura. Ayha ang deklarasyon sa awtonomiya, giila kining "food basket" o nag-unang tinubdan sa pagkaon sa Syria. Dinhi naggikan ang 43% sa tibuok produksyon niini sa mga binhi sama sa trigo ug humay nga nag-unang konsumo sa mga Syrian. Dinhi usab naggikan ang 80% sa tibuok produksyon sa gapas nga kasagarang ginagamit sa paghimo og sinina. AB

Martsa batok sa *climate change*

Nagakaylap karon sa tibuok kalibutan ang mga kalihukan batok sa mga palisiya ug kumpanya nga nagaguba sa kinaiyahan ug nagamugna og mga pag-usab sa klima. Niadtong 2018, gisugdan ang mga kalihukan matag Biyernes pinaagi sa kampanyang #FridaysForFuture (o Biyernes alang sa kaugmaon). Tataw sa maong mga protesta ang presensya sa mga bata ug kabatan-onan, ilabina sa mga estudyante.

Pinakadaku ang nahimong mga protesta niadtong Setyembre 20 hangtud Setyembre 27 niining tui-ga. Gibanana nga mokabat sa unom ka milyon nga kabatan-onan sa tibuok kalibutan ang misalmot sa lain-laing porma sa protesta. Kapin usa ka milyon ang nagmartsa sa Italy. Adunay usay mga kalihukan sa New Zealand, Netherlands ug Spain. Nakighiusa usab ang mga nasud sa Indonesia, South Korea, Taiwan ug uban pa. Ang maong mga kalihukan gidungan sa panawagan ni Greta Thunberg, usa ka 16-anyos nga estudyanteng taga-Sweden, nga solong nagprotesta batok sa iyang gubyrno niadtong 2018.

Sa United Kingdom, nagsugod ang Extinction Rebellion, usa ka malinawon nga kampanya sa pagsu-pak sa gubyrno niadtong Oktubre 7. Isip tubag, 1,500 ka raliyista ang gi-resto sa London, ug 92 kanila ang gi-kasuhan og lain-laing paglapas sa ba-laod. Aduna usay susamang mga kalihukan sa lain-laing bahin sa kalibutan.

Sa Pilipinas, nagmartsa ang 600 ka kabatan-onan ug estudyante sa UP Diliman niadtong Setyembre 20. Nag-

porma sila og susama sa kalibutan isip simbolo nga ang kabatan-onan ang makatagamtam sa pagkaguba niini. Gipasiugdahan ang martsa sa Youth Advocates for Climate Action Philippines, Agham Youth ug Kalikasan People's Network for the Environment.

Unsa ang *climate change*?

Ang *climate change* o pag-usab sa klima maong ang paspas nga pagsaka sa temperatura sa kalibutan. Lakip sa maong mga pag-usab ang pagsaka sa lebel sa tubig sa dagat, kalit ug grabeng pag-usab sa panahon, mas init nga temperatura ug mas kusog nga pagbundak sa ulan. Hulaway niini ang mga bagyo, pagdahili sa yuta, baha, hulaw ug uban pa.

Maapektuhan sa maong mga pag-usab ang mga tanum, mananap ug mismong mga tawo. Dakung bahin sa mga puloy-anan sa mga mananap ang nahanaw na tungod sa pagkasunog o pagkaguba.

Subay sa Global Climate Index, aduna nay 11,500 ka grabeng pag-usab sa panahon tali sa 1998 ug 2017 kung asa 526,000 ka tawo ang

namatay. Giguba niini ang mga umahan, produkto ug kabtangan nga nagkantidad og \$3.4 trilyon.

Panglima ang Pilipinas sa pinakabulnerable sa pag-usab sa klima sa tibuok kalibutan. Sa Pilipinas, adunay 307 ka ingon niining mga pag-usab sa panahon, kadaghanan mga kusog nga bagyo, gikan 1998 hangtud 2017. Mokabat sa \$3 bilyon ang naguba sa maong mga bagyo. Pinakadaku dinhi ang mga bagyong Yolanda (pangkalibutanong pangalan: Haiyan, 2013), bagyong Pablo (Bopha, 2012) ug bagyong Ondoy (Ketsana, 2009.) Bunga sa pagkaatrasado sa lokal nga ekonomiya, nakasandig ang pagkaon ug uban pang panginahanglan sa katawhan sa mga rekursong daling maigo ug maguba sa maong mga katalagman.

Sa taho nga gipagula sa Climate Accountability Institute niining Oktubre, ginganlan ang 20 ka kumpanya nga nag-unang hinungdan sa *climate change*. Kadaghanan niini mga kumpanya sa enerhiya nga nag-pagawas og *carbon dioxide*. Nag-una sa listahan ang Chevron, ExxonMobil ug Shell. Lakip usab sa listahan ang Saudi Aramco ug PetroChina, mga kumpanya nga gipanag-iyahan sa mga gubyrno. Gibanaban nga anaa sa 35% o 480 bilyon tonelada ang ginabuga niini sukad pa niadtong 1965. Ang *carbon dioxide* (nag-una gikan sa aso sa mga pabrika ug sakyanan) ug *methane* ang nag-unang mga elemento nga nagadapog sa init sa atmospera.

Sa kasaysayan, ang US ang numero uno nga nasud nga pinakadakang nagabuga og *carbon dioxide* sa ere (17% sa tanag *carbon dioxide emission*), matud sa Union of Concerned Scientists. Naapsan na lamang kini sa China niadtong 2011. Niadtong 2016, lakip ang US ug China sa pinakamagun-ubon sa kinaiyahan nga mga nasud sama sa India, Russia, Japan ug Germany. **AB**

